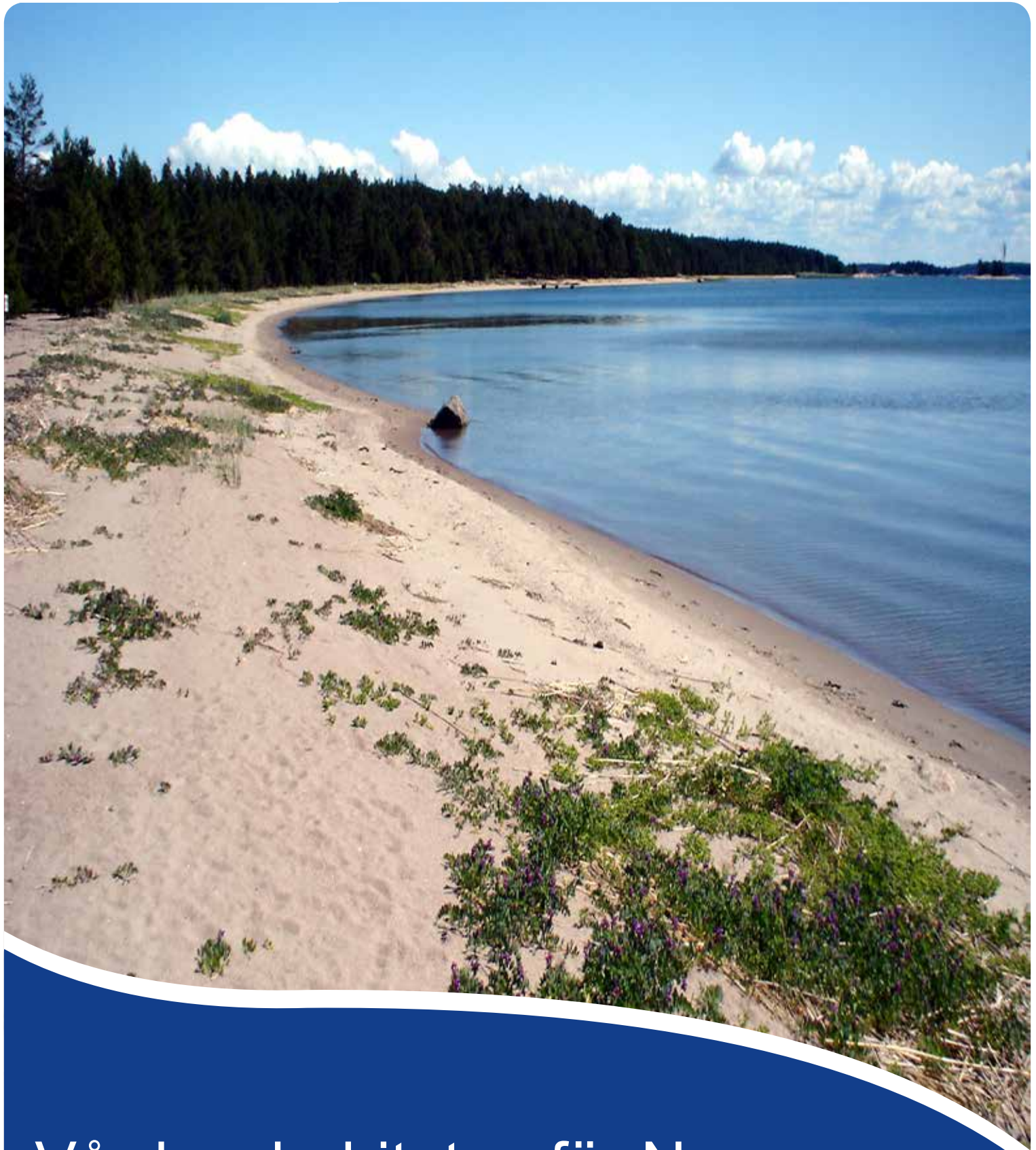

Närings-, trafik- och
miljöcentralen

Vård av habitatet för Nagu
sandstränders hotade insektarter

Den extremt hotade strandärtnotten på ett Strandvialblad i Sandö.

Sandstränderna i området är insekternas habitat

I Skärgårdshavet bl.a. på Sandö och på andra öar i närheten finns flera sandstränder som är lämpliga som habitat för hotade insektarter. Sandstränderna är torra och varma miljöer som saknar träd och annan täckande vegetation och där markytans temperatur blir betydligt högre än i omgivningen då solen skiner. I sådana här habitat med ett extremt mikroklimat lever en ansenlig grupp specialiserade organismer som anpassat sig till torka och tvära temperaturkast. De sol-druckna miljöerna och organismerna som anpassat sig till dem har minskat på grund av igenväxning, övergödning och byggande.

På Sandö och näröarna har man iakttagit hotade och andra sällsynta fjärilsarter vars näringsväxter under larvfasen växer på öns natursandar. Många av fjärilsarterna åtnjuter särskilt skydd enligt naturskyddsförordningen, och deras viktiga förekomstplatser får inte förstöras eller försvagas. Fjärilarnas viktiga platser är även lämpliga habitat också för många hotade och sällsynta arter av skalbaggar och giftsteklar.

Sandstränderna i området är således mycket viktiga med tanke på naturens mångsidighet och de är även nationellt viktiga habitat för hotade arter. En röjning och övrig vård av områdena krävs för att de ska bevaras och vara tillräckligt öppna och bra för organismerna som kräver torra och soliga miljöer.

Vård av habitatet

Många natursandar på Sandö och öarna i närheten är nu förtiden små till arealen och många håller på att växa igen. Som en följd av skuggningen och markytans slutning minskar växterna som trivs i heta och förekomsterna av hotade fjärilsarter är i fara att försvinna. På en del ställen lider växtligheten av överdriven nertrampning. Oftast är det mest brådiskande att utvidga vegetationszonen med växter som trivs i het och torr miljö till skogszonen bakom sandstranden genom att avlägsna skuggande träd och planteringar samt genom att öppna upp markytan.

Till vårdåtgärderna hör uppöppningen av öppna sandfläckar i närheten av fjärilarnas näringsväxter genom att avlägsna mossor och lavar samt den barmatta som samlats på marken. Även löpbränning i mindre format ökar på mångsidigheten i den heta och torra miljön. Ibland är det nödvändigt att röja vassen eftersom de gamla vasstråna som samlas på stranden kan kväva vegetationen.

Den skadliga främmande arten vresros har spridit sig till många sandstränder i Finland och det finns en fara för att den blir ett plågoris även på Sandö och näröarna. De ursprungliga växtarterna på sandstränderna kvävs under vresrosen och då försvinner även de hotade insektarter som använder ursprungsarterna som sin näring. Alla förekomster av vresros bör förstöras snabbt innan växten börjar sprida sig.

Genom att följa upp habitatens status och förekomsterna av hotad insekter efter vårdåtgärderna garanteras att åtgärderna haft önskad inverkan. På basis av uppföljningen kan kommande vårdåtgärder planeras så att de så bra som möjligt stöder bevarandet av naturvärdena.

En behandlad yta där öppna sandfläckar röjts. I bakgrunden syns ett område skuggat av tallar.

Sandöområdet hotade fjärilsarter som kräver särskilt skydd

Strandärtsmotten (*Pima boisduvaliella*) är den mest betydande av de hotade fjärilsarterna på Sandöns sandstränder. Arten har klassificerats som akut hotad och de enda kända förekomsterna i Finland idag finns på öarna Sandön och Kuggön i Nagu. Fjärilen kan iakttas under midsommaren på kvällarna då den flyger i den öppna strandzonen där det växer strandvial som dess larver använder som näring. Den vuxna fjärilen är av medelstorlek bland mottfjärilarna (vingbredd ca 22 mm) och den är relativt enkelt identifierbar tack vare sina gula sandbruna framvingar vars främre kant har en tydligt avgränsad ljus rand på längden.

Man bör genom aktiva åtgärder se till att sandstränderna inte växer igen.

Strandärtsmottor som parar sig.

I Finland förekommer två starkt hotade timjansmottarter: krokbandat timjansmott (*Pempeliella dilutella*) och rakbandat timjansmott (*P. ornatella*). Båda arterna har starkt minskat till följd av att de öppna sandmarker som är lämpliga för dem har växt igen. Kvar finns endast några förekomster i Skärgårdshavet, på Hangöudd samt på fastlandet i trakterna kring Säkylänharju och Libelits. Arterna trivs på Sandöns goda sandar där de relativt enkelt kan iakttas i juli då de flyger nära förekomsterna av backtimjan som larverna använder som näringsväxter. Timjansmottarna är medelstora (vingbredd 20-24 mm), till färgen rödbruna och väldigt lika varandra.

Krokbandat timjansmott.

Backtimjan används som näringsväxt av krokbandat och rakbandat timjansmott.

Rakbandat timjansmott.

Rakbandat timjansmott är något större och mittdelen på dess framvingar är karakteristiskt olivgråa. Artbestämningen lyckas dock endast då individen sitter stilla och dessutom förekommer andra rätt liknande mottarter på Sandö.

Backtimjan med lila blommor är en av skönheterna vid Skärgårdshavet.

Blodrött ljusmott (*Pyrausta sanguinalis*) är typarten för Skärgårdshavets gassande sandar där det växer backtimjan. Arten har minskat i och med att de öppna habitaterna minskat, och den har helt försvunnit från många av sina gamla habitat. Fjärilen är idag mycket hotad men kan finnas i rikligt antal på sina bästa förekomstställen. Den vuxna fjärilen kan ses flygande på kvällen och natten från mitten av juni till slutet av juli. Fjärilen är liten (vingbredd 13-15 mm) men lätt identifierbar tack vare sin iögonfallande rödgula färg.

Blodrött ljusmott.

Hur kan invånarna i området hjälpa till?

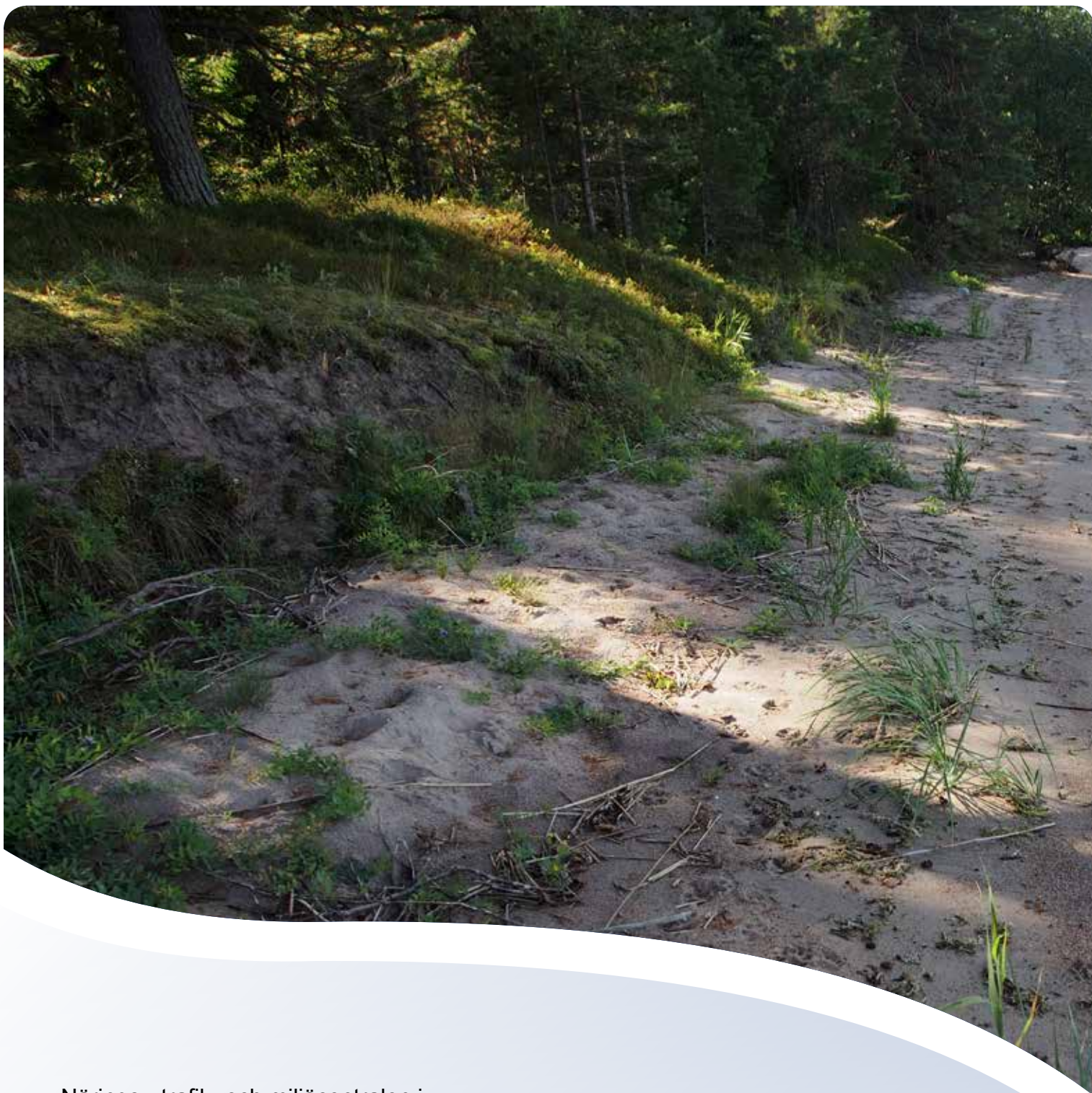
- *akta dig för att trampa på växterna på de öppna sandstränderna*
- *hindra vresrosen från att sprida sig*
- *det lönar sig att avlägsna trädplantor som växer på öppna platser*
- *vassavfallet som hopas på strandvial och backtimjan som växer på sandstranden kan tas bort*

Nagus Sandö med närmiljö

Närings-, trafik- och miljöcentralen i
Egentliga Finland,
Självständighetsplan 2
PB 523, 20101 Åbo
tel. 0295 022 500
www.ntm-centralen.fi/egentliga_finland

Mera information:
Iiro Ikonen, tel. 0295 022 869 eller
fornamn.efternamn@ntm-centralen.fi

www.ntm-centralen.fi